

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Інтернаціоналізація вищої освіти України
в умовах полікультурного світового простору:
стан, проблеми, перспективи**

МАТЕРІАЛИ ПІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Маріуполь, 18-19 квітня 2018 року)

МАРІУПОЛЬ
МДУ
2018

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Відповідальні редактори: д.ф-м.н., проф. **М. Стріха**; чл.-кор. НАПН України, д.пед.н., проф. **О. Топузов**; **І. Стокоз**; чл.-кор. НАПН України, д.політ.н., проф. **К. Балабанов**

Члени редколегії: проф. **Х. Бакірдіз**; акад. НАН України, чл.-кор. НАПН України, д.соціол.н., проф. **В. Бакіров**; д.філол.н., проф. **О. Бондарева**; д.е.н., проф. **О. Булатова**; проф. **К. Іллюмінаті Поркарі**; проф. **В. Карайоргіс**; д.політ.н., проф. **С. Корнеа**; **О. Кочурін**; д.філос.н., с.н.с. **С. Курбатов**; акад. НАПН України, д.е.н., проф. **А. Мазаракі**; **Н. Оксенчук**; д.політ.н., проф. **І. Оніщенко**; д.філол.н., проф. **О. Павленко**; чл.-кор. НАПН України, д.філос.н., проф. **П. Саух**; к.ю.н. **М. Семенишин**; к.політ.н., проф. **М. Трофименко**; д.соціол.н., проф. **С. Щудло**.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Маріупольського державного університету
(протокол № 9 від 28.03.2018)

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи : матер. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 18-19 квітня 2018 р. – Маріуполь : МДУ, 2018. – 646 с.

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи», які різнобічно висвітлюють питання інтернаціоналізації вищої освіти; розглядаються фактори, що впливають на створення нових можливостей і підвищення доступності вищої освіти та забезпечення її якості; окремо приділено увагу проблемам нормативно-правового забезпечення розвитку міжнародного співробітництва в сфері вищої освіти України, академічній мобільності, розвитку лідерського потенціалу університетів і конкурентоспроможності сучасних вишів в умовах глобалізації; розглядаються проблеми підготовки вчителя Нової української школи. Видання адресоване науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано зміст полікультурної освіти, особливості її реалізації в освітньому просторі України. Як свідчить досвід розвинутих країн світу, потреби сучасної освітньої практики породжують необхідність у полікультурній підготовці вчителя, який сприяє формуванню у молодого покоління готовності жити і діяти у відкритому цивілізаційному культурному просторі.

Ключові слова: *полікультурна освіта, освітній простір, сучасна освітня практика, полікультурна підготовка вчителя.*

Вища освіта в Україні визнана однією з провідних галузей розвитку суспільства. Підтвердженням цього факту є ряд законодавчих документів, в яких відображено стратегічні напрями розвитку вищої освіти: Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національна доктрина розвитку освіти, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України. Реформування системи вищої освіти України, підвищення якості та її удосконалення є пріоритетними завданнями суспільства, які зумовлені процесами глобалізації та потребами створення належних умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у сучасному світі. Ключові завдання освітньої політики – це позитивні умови для гармонійного розвитку особистості, її творчої самореалізації, переорієнтація змісту освіти та удосконалення навчально-виховного процесу у рамках демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних досягнень.

Для реалізації інтеграційних процесів України до Європейського Союзу та для курсу входу України до європейського політичного, економічного і культурного простору, отримуючи при цьому членство у Європейському Союзі, Указами Президента України затверджена Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу, Інтеграція до європейського інтелектуально-освітнього та наукового простору, що полягає у впровадженні європейських стандартів в освіті, науці і техніці, поширенні культурно-історичних і науково-технічних здобутків у ЄС. Усі названі вище кроки повинні сприяти підвищенню в Україні європейської культури та інтеграції до ЄС. Реалізація даного завдання передбачає повне зняття обмежень, що стосуються обміну та поширення інформації. Раціональним, на нашу думку, є створення спільних наукових, освітніх та культурних проєктів із залученням українських науковців до загальноєвропейських наукових досліджень. Отже, європейська інтеграція – це представлення України цивілізованому світу, її перехід від тоталітарного до демократичного суспільства. Для початку XXI століття характерна тенденція збільшення кількості іноземних студентів на території України, в основному із країн Африки, Південної Америки та далекого Сходу. Зростання етнокультурної напруги, наслідком чого є складні стосунки між іноземними та українськими студентами, немотивовані прояви агресії до представників іншої культури. Отже, стратегічним завданням вищої школи України є формування полікультурних стосунків у молодіжному колективі та надання належної підготовки особистості до життя у полікультурному середовищі. Аналізуючи літературу, ми можемо відмітити, що домінантними складовими полікультурної освіти та виховання є тактовність і взаємоповага, уміння адекватно оцінювати ситуації та вести діалог з іноземними громадянами, дотримуючись при цьому загальнолюдських норм поведінки. Проте як показує досвід, між студентами різних етнічних груп мають місце прояви неповаги та агресії. Удосконалення взаємовідносин серед студентства в умовах полікультурного середовища є завданням номер один. Ідеї полікультурної освіти та необхідність їх впровадження у систему вищої освіти України відображені у таких державних документах про освіту, як: Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), «Концепція громадянського виховання» (2000р.), «Національна доктрина розвитку освіти» (2002р.); полікультурні компетентності включено до «Державного стандарту базової та повної шкільної освіти» (2003р.). Реалізація завдань полікультурної освіти у рамках університетської освіти першочергово покладена на педагогів-філологів, які повинні навчити іноземних студентів на початковому етапі навчання не лише українській мові, а й культурі та традиціям країни. Педагогічний склад вузів, а також інші співробітники мають будувати свої стосунки з іноземцями на засадах поваги, рівноправності та терпимості. Викладачі обов'язково повинні допомагати іноземним студентам адаптуватися в так званій новій культурній групі та подолати «культурний стрес», який викликаний розбіжністю між звичною для студента і новою культурою. При цьому слід зважати на те, що реакція на нову культуру не має сталого характеру. Іноді вона набуває відкритого захоплення, продукує бажання пізнати її, навчитися розмовляти новою мовою, а інколи проявляється відторгненням нової культури, неповагою до її носіїв, ностальгією за своєю Батьківщиною. Такий невизначений процес триває до тих пір, поки студент повністю не адаптується до нових умов. Його прискорення, належний характер перебігу значною мірою залежать від учителя, його толерантності, вміння підтримати такого студента, допомогти йому відчути свою належність до нового соціуму.

Отже, процес реформування вищої освіти України на тлі сьогодення спрямований на студентоцентризм, підкріплений культурознавчою парадигмою, що передбачає нові підходи у

підготовці студентської молоді у закладах вищої освіти. Розвиток ідей полікультурності повинен сприяти всебічному розвитку особистості, толерантному ставленню до представників інших етносів і культур, подоланню агресії та расизму, вирішенню конфліктів, ефективному налагодженню взаєморозуміння та миру, встановленню добросусідських відносин та діалогу культур взаєморозуміння та миру.

Список використаної літератури

1. Агадуллін Р. Р. Педагогіка і психологія: Полікультурна освіта: Методолого-теоретичний аспект. *Педагогіка і психологія*. 2004. № 3 (4). С. 18–19.
2. Багатокультурність і освіта: Перспективи запровадження засад полікультурності в системі середньої освіти України. Аналітичний огляд та рекомендації / за ред. О. Гриценко. Київ, 2001. 11 с.
3. Бойченко В. Сучасний стан полікультурної вихованості молодших школярів. *Початкова школа*. 2005. № 5. С. 12–14.
4. Зозуля І. Є. Полікультурні взаємовідносини іноземних студентів у середовищі вищого навчального закладу України (досвід Вінничини). *Гуманізм та освіта*. 2010. № 7. С. 15–17.
5. Фісенко О. Г. Проблеми розвитку української освіти в умовах євроінтеграції. *Гуманізм та освіта*. 2010. № 7. С. 17–22.

O. Novitskaya

FEATURES OF MULTICULTURAL EDUCATION IN TERMS OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

The content of multicultural education, specifics of its implementation in the educational environment of Ukraine have been analyzed in the article. As have been proved by experience of developed countries, the needs of modern educational practices give rise to the need for training of a multicultural teacher who conduce to the preparation of young generation to be ready to live and act in an open civilizational cultural environment.

Keywords: multicultural education, educational space, modern educational practice, multicultural teacher training.

УДК 37.014.25(438)

O. Okrzesik, E. Wildhirt

INTERNACJONALIZACJA POLSKICH UCZELNI WYŻSZYCH NA PRZYKŁADZIE AKADEMII GÓRNICZO-HUTNICZEJ IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE

Internacjonalizacja stała się istotnym zadaniem – wyzwaniem stojącym przed polskimi uczelniami. Umiejdzynarodowienie obejmuje nie tylko przyjmowanie na studia studentów zagranicznych w Polsce, ale również zatrudnianie kadry naukowej z zagranicy, uczestnictwo polskich naukowców w międzynarodowych zespołach badawczych i programach edukacyjnych, oraz obejmuje wysyłanie studentów i naukowców za granicę. Internacjonalizacja to nie tylko ogromna szansa dla polskich uczelni (podniesienie jakości kształcenia), ale również stymulacja rozwoju gospodarczego kraju. W artykule podjęto próbę omówienia internacjonalizacji wewnętrznej uczelni wyższych, a następnie przeanalizowano proces internacjonalizacji Akademii Górniczo-Hutniczej imienia Stanisława Staszica w Krakowie. Dzięki zróżnicowanej ofercie kształcenia, polskie uczelnie stają się atrakcyjne dla wszystkich pragnących rozwijać swoją wiedzę i pasję, stają się ambasadorami polskich interesów za granicą.

Słowa kluczowe: internacjonalizacja, uczelnia wyższa, AGH, szkolnictwo

Wprowadzenie

Internacjonalizacja jest ważnym i szeroko omawianym współcześnie zjawiskiem w szkolnictwie wyższym, obejmującym szereg działań realizowanych na poziomie centralnym, ministerialnym (a więc polityki) oraz na poziomie poszczególnych uczelni. Internacjonalizacja edukacji jest zauważalna od wieków (naukowcy migrowali w poszukiwaniu wiedzy), jednakże zmienia się jej rola, postrzeganie i znaczenie w nauce [1]. Obecnie za definicję internacjonalizacji szkolnictwa można przyjąć, że jest to "proces włączania wymiaru międzynarodowego, międzykulturowego i globalnego w proces świadczenia usług (cel, funkcje i sposób działania) przez instytucje szkolnictwa wyższego" [2]. Doprecyzowując, na internacjonalizację wpływa wieloaspektowa polityka i różnorodność programów, jakie wprowadzają uczelnie i rządy, w odpowiedzi na postępującą globalizację. Obejmują one zazwyczaj wysyłanie studentów na studia za granicę, zakładanie kampusów satelickich i angażowanie się w różnego rodzaju międzyinstytucjonalne kooperacje [1;3].

Możemy wyróżnić następujące składniki/komponenty procesu internacjonalizacji (opierając się na koncepcji Torstena Huséna i Neville'a Postlethwaite'a oraz Brandy Ellingboe) [4;5]:

- wymiana studentów
- akademicka internacjonalizacja programów nauczania, materiałów dydaktycznych, e-learning oraz badań naukowych,
- nauka języków obcych, platformy dyskusyjne, portale,
- wpływ na międzynarodowy rynek pracy,
- rola mediów i agencji międzynarodowych, programów wymian